

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Communione, Orationibus, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino,
Benedictione, & Euangelio S. Ioan. 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

De Communionem, Orationibus, &c. 37

Ratio vero est, quia, *Communicantes*, habet infra illam Octavam quasi rationem de tempore, sicut haberet etiam Praefatio de Octava in praedictis Festis, si propriam Praefationem non haberent, ut dicitur in titulo hoc eodem num. 3. & 4. & licet nulla fiat Commemoratio de Octava, dicitur tamen *Communicantes*, sicut in officio dicitur ad Primam, & in fine Hymnorum in praedictis Festis: *Qui scandis super hydera*. neque enim ideo unitur, *Communicantes*, Praefationi, ut una simul vel dicantur, vel omittantur; sed ut facilius utrunque reperias. Atque ita decrevit tandem Sacra Rituum Congregatio die 28. Augusti 1627.

De Communionem, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, de Benedictione, & Euangelio S. Ioannis. XIII.

Expleto Canone, & alijs omnibus usque ad Communionem, ea peracta dicitur h Communio, & Orationes post Communionem eodem modo, & ordine, ut in principio Missae, & repetito, Dominus vobiscum, dicitur, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, pro temporis ratione. Ite Missa est, dicitur in quocumque dictum est, Gloria in excelsis. Cum non dicitur, eius loco dicitur, Benedicamus Domino. Respondetur, n Deo gratias. In Missis Defunctorum dicitur, o Requiescant in pace. Respondetur, Amen.

h Communio. De hac Ordo Romanus, & Antiphonar. Gregor. & cantabatur, dum populus communicabatur. tradit Rupert. lib. 2. cap. 18. solitam dici post cibum salutarem in gratiarum actionem. Caestino Demochares tom. 4. capit. 15. Gregorio tribuunt auctori, Gemm. lib. 1. capit. 90. & Hugo Victor. de Eccles. Offic. lib. 2. cap. 11. Deducit hunc ritum S. Th. 3. part. quest. 83. art. 4. ab Hymno dicto à Christo, & Apostolis post cenam. Nunc cantari debet post, Agnus Dei, immediate; nisi fiat populi communio, ad quam ea cantatur.

i Orationes post Communionem. Idem docet Microl. cap. 19. quas Orationes Collectas etiam vocat Ordo Romanus. Ad complendum, titulus earum est in Sacrament. Gregoriano. Benedictiones appellat Vualasr. loc. cit. quae pro communione dicebantur; neque alia tunc in fine benedictio dabatur populo. Micr. c. 21.

Ite Missa est, &c. A Leone institutum fuisse scribit Radulph. prop. ult. quod tamen habetur in Liturgia S. Petri, & expressius in Constit. Ap. lib. 8. cap. 23. & quidem in Festis, concurrente populo, dicitur. Rubr. Miss.

mittitur ille solemniter, nisi tristitia temporis insinuata sit, ut in Dominicis Quadragesimae, & eiusmodi: in ferialibus autem, ubi deuotiorum est accessus ad Missam, ij sunt potius detinendi in diuinis benedictionibus. Microl. cap. 46. sed Clem. vitur ijs verbis; Ite in pace. à Christo deducit hunc ritum Vualdensis tom. 3. tit. 4. cap. 44. numer. 7. qui in fine cenae dixit: Surgite, eamus hinc.

m Quocumque dictum est, Gloria. Docet Microl. cap. 19. & 46. solemnitas autem est dimissio, ait Rupert. lib. 2. capit. 20. & gaudium sonat commune Hymno Angelico, & Cantico. Te Deum; unde se inuicem consequuntur, sicut cantus Angelorum, & iter Pastorum ad Christum. Durand. lib. 7. cap. 1.

n Deo gratias. Hoc loco usurpari inquit Dion. cap. 3. Eccl. Hierarch ijs verbis: in gratiarum actionem sacram definit, cum omni Ecclesiae sacra plenitudine, August. etiam Epist. 59. ad Paulinum: participato tanto Sacramento gratiarum actio cuncta concludit. quod Amalar. lib. 1. cap. 34. de hoc ritu declarat.

o Requiescant in pace. Explicat Durand.

rara lib. 4. cap. 47. vt requies concedatur, quã eis optamus. sed antea meminit huiusritus Steph. Eduens. de Sacr. Alt. c. 18.

* Dicitur autem hoc loco semper in plurali numero; licet pro vno dicatur Missa.

2. Dicto p. Placeat, datur q. Benedictio, quã a Celebrante semper datur in Missa, praterquam in Missis Defunctorum. Deinde legitur: r. Euangelium S. Ioannis. In principio, p. amisso, Dominus vobiscum, & Initium vt moris est: quod Euangelium numquam pratermittitur in Missa, nisi quando fit de Festo in aliqua Dominica, vel Feria, quã habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco. Excipitur Dominica iij. Aduentus, cuius Euangelium non legitur in fine Missa, quando in ea occurrit Vigilia Natiuitatis Domini, quia nec in Officio lectum est. r. In tertia Missa de die Natiuitatis Domini legitur in fine Euangelium de Epiphania; Cum natus esset Iesus. Et in Dominica Palmarum in Missis priuatis legitur Euangelium, quod ponitur in benedictione Palmarum, quod etiam lectum est in Officio. In Vigilijs, quã occurrunt in Quadragesima, vel Quatuor temporibus, non legitur r. Euangelium Vigilia in fine Missa. Et similiter in Missis Votiujs numquam legitur in fine aliud Euangelium, nisi Sancti Ioan.

p. Placeat. Huius meminit Microlog. c. 22. quamquam post datam benedictionem.

q. Benedictio. De hac a Sacerdote hoc loco danda indicium est in Liturgia S. Petri, & in lib. 8. Const. Apost. capit. 23. expresse de ea scribit Hier. ad Rusticum Narbonensem, Episcopum, cuius verba de benedictione hac explicat Microlog. cap. 21. qui & addit causam; vt, qui non communicatus discedit, saltem benedictus a Sacerdote recedat. habetur etiam de cons. dist. 1. cum ad celebrandum ex Cõc. Aurelian. 1. cap. 28. & Agathen. c. 47. ead. dist. Missas.

r. Euangelium Sancti Ioannis. In Liturgia S. Petri habentur hæc verba in fine: Deinde plenitudo legis, & Prophetarum. legebatur ergo aliquid; & Lindanus citat Liturgiam S. Simeonis Syracusani ante an. 800 in cuius fine Lectio iubebatur. Apud quosdam Lectio Euangelij S. Io. fuit in vsu, ex Durand. lib. 4. cap. 24. & capit. quidam de celebrat. Miss. tum in Conc. S. Alegunst. tit. de suffrag. capit. 22. Additum ergo denuo est quoad omnes, & Burchard. habet: vt diuinitatis & humanitatis Christi quasi circulari sigillo facto, vt opinor, toti sacrificio extremam manum imponamus. & vt tanti beneficij iugiter recordemur, ait Suarez part. 3. di-

sp. 83. sect. 1. Eius loco legitur Euangelium quod in Officio lectum est pro nona Lectione; vt Missa concordet cum Officio, & nullum Euangelium in Missali positum pratermittatur, quin aliquo modo publicetur populo in Missa, saltem per modum commemorationis in fine Missa. item, si quis fortasse primum Euangelium non audierit, in fine saltem Missa audire poterit alterum, ait Suar. loco citato. Ex his autem ratio patet Rubricarum sequentium de Dominica quarta Aduentus, cuius Euangelium non modo non lectum est in Officio Vigilia Natiuitatis Domini, sed & sufficienter lectum est pridie in Missa Sabbati Quatuor Temporum.

r. In tertia Missa Natiuitatis Domini. Ne in eadem Missa legatur bis idem Euangelium, legitur illud Epiphania; quod & conuenit Natiuitati Christi, & in fine occasionem præbet adorandi cum genuflexione, vt ad ea verba: Et Verbum caro factum est; quando nimirum dicitur: & procidentes adorauerunt eum.

t. Euangelium Vigilia. Quia nec in Officio lectum est; ideo neque legitur in fine Missa.

u. In Missis Votiujs, Quia Votiuã discordant ab Officio, cuius Euangelium vel nobiliori loco in Missa legendum est, vel

vel ommittendum, idcirco semper in ijs legitur Euangelium S. Ioannis.

* Dicitur etiam Euangelium S. Io. in fine Missæ de Festo, in quo nulla fit com-

memoratio Feriæ priuilegiatæ; vt in tit. 7. num. 2. quando scilicet dicuntur duæ Missæ de Festo, & de Feriæ sine vtrorunq; commemoratione.

De ordinanda Missa ex supradictis Rubricis. XIV.

Supradictis Rubricis cognitis, si quis velit ordinare Missam diei recurrat ad Ordinarium Missarum de tempore, vel de Sanctis, secundum qualitatem Officij. Si proprium non habeat, recurrat ad commune Sanctorum. Si de Feriæ agendum sit, & propria Missa non fuerit de Feriæ, dicatur Missa precedentis Dominice, omissis: Gloria in excelsis, & Symbolo, præterquam Tempore Paschali, in quo semper dicitur, Gloria in excelsis, vt supra, excepta Missa Rogationum: & in Aduentum x præmittitur. Alleluia, post Graduale, cum suo Versu, Si dicenda sit Missa Votiuæ, requiratur post Commune Sanctorum suo loco. Si plures Orationes dicenda sint, requirantur post Missas Votiuas, suo loco de singulis rebus singula. Si pro defunctis dicenda sit Missa, habetur post Missas Votiuas, cum Collectis diuersis, circa finem Missalis, Ordo totius Missæ cum Prefationibus, Canone, & alijs; dicendis habetur suo loco cum Proprio Missarum de Tempore.

EX his colligitur Ordo Missalis, quàm optime institutus sit, in quo primum habentur Missæ de tempore, ab Aduentum ad Pascha, à Paschate ad Aduentum; & hæ sunt Missæ, vt ita dicam, de Vita Christi per annum distributæ. Deinde Missæ de Sanctis, ab Aduentum, item ad Aduentum, siue finem Nouembris & hæ sunt Propriæ. Tum communes de iisdem. Quarto loco Votiuæ & pro varijs necessitatibus. Postremo loco pro Defunctis, qui extremum in pacem clausurunt diem. Canon vero medium Missalis iure occupat locum Ordine Missæ, qui communis est omnibus Missis.

x Præmittitur, Alleluia. Feriæ Aduentus sunt quasi Vigiliæ summæ Festiuitatis Natalis Domini & in iisdem erat ieiunium, vt dicemus titulo sequenti, ad maiorem representandum Sanctorum Patrum expectantium Messiam. quare sicut in Vigilijs, & alijs ieiuniorum diebus ex Alcuin. de diu. Offic. cap. de Parasceue, ommittimus festiuissimum Alleluiaicū melos; ita & in Ferijs Aduentus. repete ea, quæ diximus supra tit. 10. ad num. 4.

Accidit aliquando obstinate peti ab aliquibus, Missam celebrari de sancto infra eiusdem octauam, sed in die, in quo fit

officium de alio sancto semiduplici cum commemoratione octauæ: puta: exigunt Missam de S. Io. Baptista in Festo S. Leonis II. seu Missam S. Antonij Patauini infra eiusdem octauam, & sepe infra octauam corporis Christi, seu Missam de B. V. in Festo S. Nicolai Tolentinatis, & similes Missas: quo ritu hæ Missæ celebrantur? neque enim à Rubricis Votiuæ Missæ prohibentur dici infra prædictas octauas, neque in Festis Semiduplicibus: at neque merè Votiuæ eæ videntur esse, ratione propriæ octauæ, intra quam eæ petuntur dici. Multis autem hac de re à me quærentibus respondi, saluo meliori iudicio, & S. Rituum cōgregationis arbitrio, festiuas eas nō esse; quia Horis canonicis non correspondent: & Votiuas esse ex hoc potissimum capite, quia non correspondent officio, quæ est Votiuarum nota in tit. seq. 15. n. 5. tum quia supponimus, infra Octauas proprias eas occurrere, transacto Festo, & licet octaua tota reputetur vnus & idem dies festus; vnde & Missa. Festi repetitur per totam octauam: tamē id locum habet, quando perseverat officium de octaua simul cum Missa: secus; si discordat Missa ab officio. Posito igitur, quod eæ sint: Votiuæ potius;